

בתיבות החינוך

נתיבים בחינוך

שיחת חג עם
הגה"ח רבי משה קופלוביץ שליט"א
רב קהילת סלונים אלעד עמ' 2

נתיבי חינוך והוראה

שיח עם הצוות החינוכי על
משנת המקום - אהבה ומקצועיות עמ' 6

י"ל נ"י ת"ת בית תשב"ר למקהלות חסידים

תלמוד תורה
"בית תשב"ר"
למקהלות החסידים

אלעד

גליון 1 ערב חג הפסח תשע"ח

שיחת חג עם
הגה"ח רבי **משה קופלוביץ** שליט"א
רב קהילת סלונים אלעד

הרב קופלוביץ במסיבת חנוכה בבית לימון המנהל הרב קוקל
בבית שמואל נראה הרב שמואל חרד נכ"ב באשדוד.

דרכי החינוך שהנחיל כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זי"ע לדורנו, הם כשיטה שלימה איך להשפיע ולחזק את נשמת החניך היהודי, בדרכי אהבה ונועם מתוך הכרת אופיו ויכולותיו של החניך. תורתו הרחבה מבוארת על ספר בקונטרס "נתיבי חינוך" שהכנה גלים והעמיד לדורות את יסודות החינוך התורני. לרגל הוצאת הגיליון הראשון התוועדנו לשיח חינוכי עם תלמידו הגה"ח הרב משה קופלוביץ שליט"א רב קהילת חסידי סלונים באלעד, בו ליקטנו מעט גרגרים על פי אור תורת נתיבי החינוך של מרן זי"ע. דברים שודאי יהיו לתועלת עבור כל הורה בחינוך ילידי.

הרב שליט"א המשמש גם כמכון דרכו של הת"ת בשאלות העולות על הפרק במערכת החינוכית בת"ת, ניאות לפנות עבורנו מזמנו היקר ומסדר יומיו העמוס, גם בתוך ההכנות החשובות של ערב חג הפסח הבעל"ט. כשבצעם קיומו של המפגש והשיח בזמנים אלו, ראינו ביטוי נוסף להבעת החביבות שחש הרב שליט"א לכל ענייני הת"ת. כשהוא מרחיב ומתעמק בכבוד ראש, והבינו דעה ומדע בסוגיית 'והגדת לבנך', במגוון שאלות שמעסיקות הורים בתחום החינוך שהצגנו לפניו.

בין מאות מוסדות התורה והיראה שהוקמו והתפתחו בעיר אלעד זכינו בהצלחתו וייחודיותו לתפארת של תלמוד תורה בית תשב"ר למקהלות החסידים.

גליון זה הנערך מטעם מוסדיו עוסק בסוגיות החינוך שיש בהם שייכות ומקור לחג הפסח, בציוויו התורה של 'והגדת לבנך', להחדיר בלבבות הילדים את אור האמונה הטוהרה, ולפי דעתו של בן אביו מלמד.

בגליון זה נפתח צוהר לפעילות הברכה הנעשית בין כתלי הת"ת מידי יום ביומו ומדי חודש בחודשו, להשקעה וההתמסרות של צוות ההנהלה הרחנית, המחנכים והמלמדים שעיסוקם במלאכת הקודש נעשית בדעת ותבונה, במקצועיות ובתשומת הלב המירבית לכל פרט. פירות העשייה ידועים, כפי שמתקבל תדיר המשוב החיובי מהורי התלמידים שמעיד תו"ל על שביעות רצון ונחת בכל תחום, וכפי הכלל ש'חברך חבירא אית ליה', שמו הטוב של בית תשב"ר הולך לפניו, טובו שם טוב.

בין הנקודות החשובות ביותר במוסד חינוכי הוא - טיב המשפחות של התלמידים ואחידות אופיון הרחני, ב"ה זכינו ולאכנסיה של תורה וחסידות שטסד ומתקיים בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר מסלונים שליט"א וברכונוה רצופה של רב הקהילה באלעד הגה"ח הרב משה קופלוביץ שליט"א, התקבצו ובאו משפחות עמלי תורה ואנשי מעשה שיראתם קודמת לחכמתם, ערליכע און חסידישע משפחות, עידיית שבעידיית. ציבור שמתנזר מרוח המתירנות הפשוה ברחוב, ומכל מפגעי הטכנולוגיה של הדור האחרון, החפצים בחינוך בתיבהם לתורה ויראה ולחי' צניעות וקדושה בדרך הבעש"ט ותלמידיו זי"ע.

הפרכת חג פסח כשר ושלם

נהגות הת"ת

צריך לשנות

לגמרי את הגישה. לדוגמה: א"א לקבוע מסגרת של ציפיות שבחור ילמד פעמיים ביום חמש שעות רצופות בלי הפסקה, השאלה היא, מה הילד שלך עכשיו? הוא יודע ללמוד? הוא אוהב ללמוד? הוא מוכן לכפות את עצמו ללמוד? וכמה הוא לומד כל יום? מי שלמד כל יום שעה, אפשר לצפות שילמד יותר, תתגמל אותו על השעה שכבר לומד וזה ימריץ אותו להוסיף. כך במשך הזמן הוא יכול להגיע לשלימות שביקשת, ובכלל, האמת היא שלא נורא אם הוא לא יהיה בדיוק כפי שביקשת...

ש. האם אפשר לסכם כך את הדברים, שאם הציפיות לא התממשו, במקום להתאכזב עליך לתקן הציפיות ולהתאימן ליכולותיו של הילד?

לא הייתי אומר לתקן אותם, אלא לשנות את המבט בכל הנגע לציפיות, יש צורך לבנות את הציפיות לפי הרמה של הילד. למשל מי ששיניו עקומות, אין מה להתאכזב מכך ששיניו עקומות, התפקיד של חפא השיניים הוא ליישר את השיניים, והוא לא יעשה זאת באגרסיביות

עם פלייר ויתאכזב שהשן במקום להתיישר היא יצאה עם הפלייר, כי עם שיניים עובדים בסבלנות, מפעילים טיפה לחץ, ולאט לאט מהדקים עוד קצת ועוד קצת.

ש. כשמעירים לילד או כשנזפים בו יש את החשש שהוא ירגיש שלא אוהבים אותו, מה עושים כדי שידע שגם עתה עם ההערה והזיפה אכן אוהבים אותו?

לפי שמעירים לילד צריך לדעת: עיקר החינוך לילד הוא במה שהילד רואה ומרגיש שאביו אוהב אותו! וכזו אהבה, שהיא ללא כל תנאים. גם כשהתנהגה לא בסדר וצריך להעיר לו או להענישו, צריך לומר לו: זה

פתחתו בכמה נקודות מתוך הנשוא הרחב של אהבה לילדים.

ש: ילד שלא עומד בציפיות של ההורים, הוא לא משקיע בלימודיו כפי שביקשו, או ילד עם קשיי התנהגות ומשמעת, מטבע הדברים הדבר גורם להורה אכזבה וריחוק ממנו, ובוודאי שהוא מושר זאת גם לילד שהוא לא מרוצה ממנו. הדבר הוא לא חיובי, השאלה היא מה קן עושים?

הרב: כשהורה מאוכזב מהילד שלו כי לא עמד בציפיות שציפו ממנו, ראשית צריך לבדוק האם הציפיות הן אכן מתאימות ליכולותיו של הילד במצבו העכשווי. פעמים והורה לא קובע את הציפיות מתוך מחשבה על טובת הילד האמיתית, לפעמים הקביעה מגיעה מכך שהורה רוצה נחת וכבוד, שהילד יהיה מוערך וחשוב. בוודאי שבמקרה כזה לא מתקיים הכלל של 'חנך לנער על פי דרכו' אלא של חנך לנער כדי למלאות את הציפיות שלנו. אך גם כשבאמת חושבים על טובת הילד, עדיין

זה לא אומר שהציפיות מתאימות ליכולותיו, אולי הייתה כאן טעות בהערכה הנכונה של יכולותיו.

קשה להסביר בשיחה זו איך צריך למוחד שהציפיות יהיו מותאמות ליכולת, אבל על כל פנים זו צריכה להיות הגישה. הבדיקה והקביעה צריכה להיות לטובתו של הילד, ולפי מצבו לעת עתה, ואיך בהתאם לזה נקדם אותו הלאה ולא רוצים להוביל אותו. מעבר לכך שבדיקה זו חייבת להיעשות בכל הכנות, עדיין בהמשך הדרך, במקרה של אי הצלחה ביעדים שהצבנו, המבט יהיה שונה לחלוטין, וכי כיוון שקבענו ציפיות שזה כעין מסגרת ותבנית, והוא לא עמד בה, נעסע עליו ולא נארה אותו?

**ש: איך דורשים מילד להתפלל?
האם ניתן להשתמש בכפיה?**

הרב: בעשה טוב, בדרך כלל הדרך היא, שלא צריך להכריח ילד להתפלל. והאמת שגם אי אפשר להכריח! מה כבר מכל לעשות? לכפות עליו לעמוד במקום ולהתנדנד ולמלמל משהו עם הפה, הרי להגיד את המילים בקול ובכוונה לא מכל לחייב אותו. לכן עדיף בעיניים אלו לנקוט בדרך אחרת. להסביר לו כמה זה חשוב, להגיד לו את ערך התפילה בעיניו ככל הניתן, ולתת לו להתפלל בתחילה תפילה קצרה יותר - לא להעמיס עליו יותר מידי, ובלי להלחץ. הלחץ מצידו יגרום לייסורי מצפון שליליים וגם אם הילד יאמר את המילים יהיה בזה כדי להיפטר מחובתו. בכלל בעשה טוב אצל ילדים הדרך היא רק בתמריצים חיוביים, רק ביסור מרע צריך להציב גבולות, ואפשר להכריח ילד שלא עשה כך וכן.

ש: באיזה תמריצים ניתן להשתמש?

הרב: הדרך הטובה ביותר היא להחמיא לו על מעט התפילה שכבר התפלל, הדבר שהכי מעודד ילד זה כשהוא יודע שמעריכים אותו על המעשים והמאמצים שלו. כמובן שכמופיע במקורות וכדרך שהרמב"ם מביא בהרחבה איך מעודדים ללימוד התורה, יש צורך להעניק לו במשהו על טרחותו ומאמציו, לילד רק בשנים אומרים תלמד דף ואתו לך ממתק, וכשמבגר נותן לו פרסים ומלבושי כבוד לפי שכל ורמתו, יש שם דרך שלימה איך לעודד למעשים טובים.

ש: כשאומרים לילד הוראה כמו 'לך לישון מוקדם' או שיקום בבוקר וכדומה, הוא יכול לעשות זאת

אמר לו ראש הישיבה: "אי אפשר לתת פורציי לבחור שאני בקושי מכיר אותו, דבר ראשון אני צריך לחזק את הקשר והאהבה עמך ואז יהיה בידי להעניק לך את אותה גערה"

כואב לי יותר ממה שזה כואב לי, אבל אני חייב להעניש לטובתך, כי אני יכול להשאירך עם פגם.

אבא שכועס על הילד ולא אוהב אותו, אסור לו לעמוד בו כעת, או להענישו. הכעס רק יתעיל אותו ולא יועיל לו שום דבר. ובשעה שלא יכול להגיב מותר אהבה כזו, עליו לדעת, שלא חייבים

לפני שמעירים לילד צריך לדעת: עיקר החינוך לילד הוא במה שהילד רואה ומרגיש שאביו אוהב אותו! וכזו אהבה, שהיא ללא כל תנאים.

להגיב על כל דבר, אפשר להתעלם כאילו לא ראיתו. יחזכה שהלב יהיה אוהב ורגוע.

יש סיפור ידוע ומפורסם אותו סיפר המחנך הרה"ח ר' גמליאל בטלמן ז"ל, על בחור שלמד לפני שנים רבות ביישיבת בית אברהם, ועשה מעשה חמור. המשיג שלח אותו לשיחה עם ראש הישיבה דאז, ה"ה מרן אדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' ז"ע, הבחור נכנס לחדרו וראש הישיבה שאל: מה ביקשת, וסיפר שהמשיג שלח אותו לקבל פורציי (גערה), אמר לו ראש הישיבה: אי אפשר לתת פורציי לבחור שאני בקושי מכיר אותו, דבר ראשון אני צריך לחזק את הקשר והאהבה עמך ואז יהיה בידי להעניק לך את אותה גערה, ופתח עמו בשיחה ידידותית וחייב אותו כל כך עד שהבחור שכח לגמרי בשביל מה הוא בא, ואמר: למדתי לקח חשוב לכל החיים, שכדי להוכיח מישהו עלי לאהוב אותו.

מי שרק כועס על ילדו, הוא מחנך אותו שכשכועסים מותר לצעוק ולהתרגז. כי הילד מפנים את מה שהוא רואה ולא את מה שאומרים לו בפיה. וההיפך כשהילד חאה שההורה סבלני כלפיו למחות התנהגותו המחפירה, הוא מקבל חינוך לסבלנות.

נתיבים בחינוך

מחנך יחידר לו את זה, אבל ההורים לא יכולים לחנך לך. אלא כאמור בדרך של הקניית הערכים, ובשלב זה חייב להיות שאכן זה יהיה ערך אצל ההורים.

זכורני כשהייתי עדיין ילד, ואבא'י מן אדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' ז"ע היה בחג הפסח בשטיבל בבני ברק, ויצא מהמרפרסת עם סיעת מליו, את השיחה עצמה לא כ"כ הבנתי אך מה שקלטתי היה ווארט אחד: "אם אבא רוצה שבני יתפלל ויכיר בערך תפילה, צריך שהוא עצמו יעמוד ויתפלל כראוי - גם אם עכשיו הילד משחק בחוץ. כך הילד יבין שילדים משחקים וכשמתבגרים צריכים להתפלל, כך הוא יתחנך לתפילה. אבל אם האבא אומר לילד להתפלל והוא עצמו אינו מתפלל, הילד יבין שילדים צריכים להתפלל וכשמתבגרים לא צריכים להתפלל..."

עד עתה דיברנו שמה שקובע בחינוך זה הדוגמה האישית. אמנם הרבי זצ"ל כותב בנתיבי חינוך, שגם אם יש דבר שהאבא לא זכה לו, למשל שלפי עיניו הוא אינו עוסק בתורה כתורת אומנתו, הוא נצרך לעבוד לפרנסתו וכדו', אבל הוא מצטער על זה שאינו יכול ללמוד, ולא השלים עם מצבו ועדיין מנסה ומשתדל לעסוק בתורה, הוא מכיר

בחשיבות של לימוד התורה ומחזיק למדי תורה, בזה הוא גם מחזיר לילד את הערך של תורה, ובזה יש גם דרך שלישית, גם למי שכבר התייאש מעצמו והשלים עם מצבו שהוא כבר לא ילמד, אך לכל הפחות הוא יודע שלימוד התורה הוא הדבר היקר וחשוב, ורוצה ושואף שכלל הפחות ביו כן יהיו ת"ח, אפילו שהוא עצמו לא שייך לזה גם ההשפעה והחינוך שלו יועיל. אך מי שאומר לילד ללמוד זה לא ערך שבאמת חשוב אצלו, אלא מחנך את ילדו לחיצוניות כדי שיהיה לו נחת או כבוד וכדו', גם ילד קולט כך את הדברים, שמספיק להיות כך בחיצוניות

כהפעלה של משמעת, אבל עדיין הוא לא התחנך להפנים את הערך של זה ולקנות הרגל כזה לכל החיים. איך מקנים הרגלים טובים לכל החיים?

הרב: ראשית צריך שיהיה ברוך הילד הוא לא רבוט ואי אפשר להרגילו שיעשה הכל בשלימות. המשמעות ב"חנך לענין על פי דרכו" זה להקנות לו הרגלים טובים, וזה לא יקרה מפעם אחת שיגיע לו כלכלת לישון, לקנות הרגל טוב זה תהליך אחר. זה מאוד תלוי מדוע אומרים לו כלכלת לישון מוקדם. לפעמים ההורים חוצים שקט בלילה ולכן שולחים את הילד לישון, זה לגטימי, אבל אין לזה קשר לחינוך לא לימדת בזה על הערך של שניה בזמן וקימה בזמן.

הקניית הרגל נעשית כשהאבא באמת רואה בזה ערך חשוב. ערך זה הוא כפי שכתוב בפסוק "עצל עד מתי תשכב מתי תקום משנתך", הפשט הפשוט ש"עד מתי תשכב" גם הולך על הבהקה, שלא יקום מאוחר. אבל האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' זצ"ל פירש זאת על ה'לילה', עד מתי תסתובב? תשכב כבר? כי אם לא תשכב מתי תקום משנתך. והמסר הוא שהקמה בבוקר מתחילה כבר מהלילה שהולך לישון בזמן, זה אכן דבר

מאוד חשוב והוא צריך להיות ערך בבית, והאבא יכול להחזיר זאת בילדו כשמראה דוגמה אישית וגם הוא הולך לישון מוקדם.

אך מי שהוא עצמו הולך לישון מאוחר הרי הילד מבין שזה לא ערך חשוב באמת, ומה שאומר לילד ללכת לישון הוא מפי שרוצה קצת שקט, יתכן ששאיננו לילד הוא ילך לישון אבל הוא לא קנה בזה את ההרגל. אי אפשר להעמיד פנים בזה, הילד קולט היתב מהם הערכים החשובים אצל ההורים. יתכן והילד הזה יגדל ויראה בהלכה שצריך ל"התגבר כארי" לקום בבוקר ויעשה זאת מעצמו. או שאיזה

"אם אבא רוצה שבני יתפלל ויכיר בערך תפילה, צריך שהוא עצמו יעמוד ויתפלל כראוי- גם אם עכשיו הילד משחק בחוץ. כך הילד יבין שילדים משחקים וכשמתבגרים צריכים להתפלל, כך הוא יתחנך לתפילה."

הרבה נבוכים ביצירת האווירה המתאימה בסעודות השבת, אך לקדש ולענג את השבת. יש ששומר על כל הילדים הקטנים שישבו ליד השולחן וישיהו, ויש מי שאומר דבר תורה או מספר משהו ודורש מכולם להקשיב, משגיח עליהם ומחלק הוראות שלא ידברו דבורים שאינם הולמים לסעודתא דמלכא. אך זו לא הדרך הראויה.

הדרך הראויה היא באווירה של נעימות, זהו הרי יום עליו נאמר 'בהנח לך ה'א מעצבך ומרגן, ילד שאין לו כוח לשבת ליד השולחן, אין בזה בעיה. ומי שאינם מרוכז מתעללים מזה, כך יוצרים אווירה שזה המקום הכי נעים והכי מעניין, וכשראש המשפחה שקוע ראשו וחבו בדברים הטובים, הילד באופן טבעי לומד ממנו ומצטרף לענג את השבת.

בסיום ובשולי הדברים הכביר הרב שליט"א

במילים חמות ומעודדות על מעלת הת"ת ועל דרכי התנהלותו החינוכית והמקצועית:

כידוע, הת"ת שלנו הוא לא רק עבור קהילת חסידי סלונים, חברו והצטרפו אליו מן המשפחות שבעירו אלעד, שמו הטוב הולך לפניו בין כל קהילות החסידים, וכל מי שחפץ בחינוך משובח, בתורה ויראת שמים חסידות ומידות טובות, וכן בהקניית דרכי הקריאה והלימוד הנכונות, מתייחס אליו כחברה מועדפת.

וכי יעזור הש"ת שנזכה לגדל בנים ובני בנים, חכמים ונבונים, אוהבי ה' יראי אלקים, אנשי אמת זרע קודש, בה' דבקים, עוסקים בתורה ובמצוות. ושכל הארבעה בנים שבהגש"פ יהיו חכמים....

ללא פנימיות. ואכן יש עוד דרכים שהוא יתעורר בעצמו ללימוד התורה ויתכן שיושפע מרבותיו וכדו', אבל לא מהוריו.

כשהורים מאמינים בכח של תורה, הם חוסכים הרבה עימותים וחיכוכים. שכשיש את

הדוגמה האישית באחת משלשת הדרכים האמורים יש כבר את העיקר של החינוך פעמים שצריך גם להוסיף מעט הערות שלא לעשות דברים אסורים, ופעמים אף בכפיה. אבל בדרך כלל יש לבחור בדרכי מעט וברוגע, והערכים שחוזרים בבית הם המחנכים האמיתיים לכל דבר שבקדושה.

ש: איך הדרך ליצור אוירה נכונה בבית? להוסיף יראת שמים, לא לדבר לשון הרע, איך משרים אוירה מתאימה בסעודות שבת?

הרב: צריך לבנות אוירה מתאימה בכל הדברים. הדרך

הנכונה לבנות אוירה זה כמאה"כ "ולא תשא עליו חטא", רק מתוך אהבה ובלא כעס. ואם מעירים, להעיר מפני שאכפת לי מטובתו של הילד.

ה'חובות הלבבות' כותב, שהמדבר לשה"ר כל המצוות שלו עוברות למי שדבר עליו, וכל העבירות של מי שדבר עליו עוברים למדבר. המחשה טובה ליצירת אוירה נכונה ניתן להביא ממא שסיפרה לי אמי ע"ה, מימי נעוריה בבית אביה מוכ בעל ה'ברכת אברהם' ז"ע, ומדובר על השנים הצעירות לפני שהתחיל להנהיג, איך היה מגיב כששמע מי שחצה לספר לשון הרע. תגובתו הייתה בדרך כשנע: "איזה טובה עשה לך פלוגי שאותה מדבר עליו, שאתה מוכ ברגע אחד להעביר לו את כל המצוות שעמלת עליהם כ"כ הרבה". זו דרך להחדרת המסר בנעימות.

שיח עם הצוות החינוכי על משנת המקום - אהבה ומקצועיות

לרגע, נראה כי המלמדים מצד טבעם המיוחד נוטים יותר ל"ימין מקרבת". הלב מתפעם כל פעם מחדש, לגלות את שפת המסירות והאהבה, אותה מעניקים המנחים לכל תלמיד, אהבה כנה שכל כך תומכת ומחזקת. כל מחמאה שנשמעת תדיר מפי המלמד נוסכת בו כוחות מחודשים ומהווה לו תמריץ להמשיך ולגדול בתורה ובמעשים טובים. גם אם לפעמים צריכים לדחות בשמאל, זה לא מגרע מהקשר של החניך עם המחנך, הוא תמיד יודע שהוא אהוב ורצוי.

כשנבקש לסכם במילה אחת את ההתרשמות שלנו מהת"ת מדובר במקום עם 'מקצועיות'. יתכן ומטבע לשון זו 'מקצועיות' קיימת גם במקומות אחרים בהבאת אנשי מקצוע לפרקים, לאבחון תלמידים או ליעוץ בחינוך והקניית למידה, אך כאן מדובר במשהו אחר לגמרי, ההתנהלות היום/ומית והרציפה היא מקצועית, הן מבחינה מערכתית והן במעקב ומענה פרטני לכל תלמיד.

הלב מתפעם כל פעם מחדש, לגלות את שפת המסירות והאהבה, אותה מעניקים המנחים לכל תלמיד, אהבה כנה שכל כך תומכת ומחזקת. כל מחמאה ששומע מפי המלמד נוסכת בו כוחות מחודשים ומהווה תמריץ להמשיך ולגדול בתורה ובמעשים טובים.

לקראת עריכת הגליון שוחחנו עם כמה מהורי התלמידים ונפעמנו ממדת שביעות הרצון הייחודית והבולטת שלהם מהשיטה החינוכית בת"ת, מהתמדת הצוות המיוחד ומדמת הידיעות שבניהם מביאים עמם מבין כתלי בית המדרש. בכדי לעמוד על הקווים המנחים את המערכת החינוכית ביקשנו לשוחח עם כמה מהמנחים, ללמוד עמם את היסודות-הסודות שחוללו את ההצלחה. בשורות הבאות נשתדל לתמצת את עיקרי הדברים שהעלנו.

פותח אחד המנחים ופורס את נקודת העניין לפי נקודת מבטו 'ראשית, חובתו של כל אחד מהאמונים אצלנו על כתה או תלמיד היא 'לא לשקוט על השמרים', אין יום ושעה שהם 'עוד יום' שעובר סתם כך. כשמתכננים על זה, כך, השאיפה להתקדם ולקדם היא מתמידת. וכיון שיש רצף בהכוננה, אם ביומני מעקב ואם בישיבות צוות, להיכן אנו חותרים והיכן אנו אווזים בכל יום, הרי זה כמנוע רב עוצמה להתקדמות' הדברים הנאמרים בלהט ודבוקות במשימה מזכירים לנו את הנקודה שהודגשה במהלך שיחות הרקע על כך שבת"ת בחירת המנחים ואנשי החינוך נעשית בסייעתא דשמיא בהקפדה ועם הרבה תשומת לב על טיבו ואופיו של הנבחר. 'שיבוץ המלמד לכתה ולגיל הנכון היא סוד הצלחה לשנה שקטה ומוצלחת מכל הבחינות' ולכן שימת הדגש הראשונה היא בנקודה זו. ואכן צוות המנחים הנפלא שאת חלקו אנו מכירים הינו בגדר 'סלטה ושמנה' שכל מערכת חינוכית יכולה להתפאר בו, ישיבות הצוות המרובות והמעקב הרציף על כל כתה וכל התקדמות ונטיה אצל תלמיד הינם לאבני היסוד של התנהלות הת"ת כשבראש המערכת החינוכית הזו ניצב ועושה שליחותו בנאמנות ובהצלחה מרובה, מנהל הת"ת הרה"ח ר' יהושע העשיל קובל הי"ו.

קשר של אהבה ומקצועיות

חז"ל לידמונו לנהוג ב'שמאל דוחה וימין מקרבת'. כמבית

בס"ד בלימודי

הכתות לפי רמות הגיל השונות. בראשונה הנחת שגב ורוממות ענין התפילה והקשר של יהודי עם קונו לילדים וכד בבד לפשט זאת בהתאמה כאמור, להלכות ומנהגים, לפירוש המילות וחלקי התפילה השונים, באופן שתלמיד יוצא והוא בבחינת "תפילתו שגורה בפיו". לצורך כך הוכנו בהשקעת כח וזמון חומרי לימוד וקטעי הסבר מיוחדים על סדרי התפילה ועניניה שהותאמו לכל כיתה ורמת גיל, על ידי אברכים י"ש ומומחים. ותיתי לן מסכת זו הושלמה, הצליחה ועשתה פרי.

חינוך

את הגישה המקצועית רואים גם בהקניית הרגלי התנהגות נכונים, בחינוך, בהנחלת הסמכות והמשמעת. קיימת מערכת עם קשר ורצף טיפול בין המלמדים להנהלה, כדי לעקוב ולמפות מצבו של כל תלמיד ותלמיד. יחד עם קבלת משווא מההורים על ההתנהגות והלימודים כפי שהדברים משתקפים בבית. כל תופעה חריגה של יחיד ושל הכלל נלמדת ומתקבלים לגביה החלטות משותפות של מנהל איש הצוות וההורים ומטופלת עד לשינוי והצלחה בהשגת היעד בס"ד. לעולם המערכת לא מסתפקת בפתרון זמני שיביא רגיעה מקומית, אלא מחפשים פתרון אמיתי ושוויוני, לנסות לגעת בחינוך היהודי של חנוך לנער וכו' גם כי יזקין לא יסור ממנו.

נראה כי הרצון והשאיפה לקיים את שליחות חינוך הבנים והקניית לימוד התורה ואהבתה נעשית כאן באופן המושלם ונתקיים בהם מאמר התנא "געת ומצאת תאמינ'.

מקצועות חול

יש ביטוי שאומר "א מיליונר ברויכט אויכעט צו האבן א בערזל" (מיליונר צריך בנוסף לכל נכסיו גם ארגז). אם כי עיקר משקל הלימוד בין חולי בית המדרש נועדו ומתקיימים בלימודי הקודש. יחד עם זה, ניתנת המחשבה

ותלמיד ועל

ידי כל מלמד בכל כיתה. בין השיטין נמצינו למדים שרמת השקעה כזו והתמסרות לתפקיד אינה מציאותית אם לא שהאהבה לתלמידים והרצון בהצלחתם היא מלאה וגדושה ועליהם מושתתת העשייה ובס"ד התבוננות וההצלחות. שירת האהבה והשאיפה למצוינות בלבד ודעתו של המחנך היא סוד הצלחה וכמובא בדברי

כ"ק ה'נתיבות שלום' בנתיבי חינוך "רגיל אני לשאול את המלמדים על מידת אהבתם לתלמידים, כך אני יודע על מידת הצלחתם".

האתגר המיוחד הניצב לפתחו של מלמד בת"ת בית תשכ"ר הוא, לדעת להחזיק את החבל משני הקצוות. מחד לשבת ולנהל כיתה בגישה מערכתית שתתן מענה לכלל הכיתה, הן בהרצאת החומר הלימודי והן בקביעת ושמירת כללי המשמעת בכיתה. ומאידך לנהל מעקב פרטני ולחיות את

עולמו הפרטי של כל תלמיד ותלמיד, כמה הוא התקדם בהיבט הלימודי והחינוכי אישי. מאמר חסידי ידוע אומר "הערבסט מיט פרילינג - זענען די בעסטע צווילינג...". שילוב שתי גישות שונות ולכאורה מנוגדות אלא שאי אפשר לוותר על אחת מהן, ועל דרך הנאמר בקהלת (ז יח) "טוב אשר תאחז מזה וגם מזה על תנח ידך".

השפעה רוחנית

ברוח רבוק"ק וכפי שהנחילוננו גדולי ומאורי החסידות בכל הדורות מקום חינוך חסידי לא יכול שיפסח על החדרת יסודות היהדות כאמנות ה', אמונת צדיקים, יראת שמים ומידות שבין אדם לחבירו, החינוך לקדושת שבת וי"ט ועוד כהנה. כענף לזה הוחלט כי חלק מלימודי הת"ת תהיה הקניית ערך והרגלת עמוד העבודה - זו תפילה. בשנה שחלפה הושם דגש ודרכי לימדה קבועים לתלמידי הת"ת. פרויקט זה שהינו בעל משמעות כה רבה הוחל ויימשך

כאן מדברים על משהו אחר לגמרי, שכל ההתנהגות היום - יומית בשבת היא מקצועית, הן מבחינה מערכתית והן במעקב ומענה פרטני לכל תלמיד ותלמיד.

הרבה להצטיינות התלמידים בלימודי החול בהיותם כלי העזר שעל ידם יוכל התלמיד לגדול ולהתעלות במקצועות הקודש. הרב יחזקאל רחזנבויס - מפקח הלימודים במקצועות אלו מבהיר לנו את היחס הנכון ללימודי החול:

"יש שקוראים, ובצדק, למקצועות החול בשם 'עזר לקודש'. 'הבנת הנקרא' היא ממש חיונית להבנת התורה הקדושה, ההבנה בכתב נכון ובתחביר ראוי הוא חשוב למונח התורני הידוע של 'וקנה לך חבר' וכן ה'דקדוק' וה'חשבון', הם כלי

מקצועיות בהוראה

ביקשנו מהרב קוגל להדגים ולענות בנקודה כלשהי שתבהיר את נושא הדיבור על "גישה מקצועית". לפיכך דוגמה פותחת צארה על דרכי ההוראה והקניית הלמידה:

ההוראה בכיתה במהלך השבוע מתחלקת לשלושה חלקים: א. קלט, ב. עיבוד, ג. פלט, הגדרות שיבואח בהמשך. נעסוק כאן בהוראת החומש אך באופן מקביל רעיון זה קיים גם בהוראת הקריאה וגם במשנה וגמרא.

באופן כללי ההנחה היא שתכנית הלימודים השבועית תתחלק לפי ימי השבוע, בימים ראשון ושני משקיעים ב"קלט". שזה מתחלק לחמשה שלבים:

שלב 1. הגדרת הנושא הנלמד היום, כעין כותרת שתמצת את כל השיעור, כותרת זו היא כפי שמוצא בגמרא בכמה מקומות שצריך לעשות 'סימנים בתורה' כדי שתתקיים.

שלב 2. מקרא - קריאת כל החומר השבועי, עם טעמי המקרא. חז"ל קבעו ששיטת הגישה הוא קודם להבנה, בשילוב ה'טעמים', שמסייעים בקליטת המשמעות של הפסוק ואיך לפסוק נכון. זה גם נותן טעם ונעימות למילות התורה שיהיו ערבים על הלכות התהווים.

שלב 3. סיפור הכתוב בחומש בעל פה בשפתו של המלמד, בשפה ציורית ומוחשית ניתן להרחיב בתיאור פרטים נוספים, אבל חשוב שמהלך הסיפור יהיה לפי הסדר המדויק הכתוב בתורה.

שלב 4. הכנסת התוכן וההסבר לתוך המילים והמשפטים. לחבר לילד את הכתוב עם כל ההסברים יחדיו.

שלב 5. קריאת התלמידים את פסוקי החומש.

בימים שלשי ורביעי המלמד מעביר בכיתה את השלב הבא שהוא ה'עיבוד'. שלב זה קיים יותר כשלומדים נושא שיש לילדים קושי מיוחד להבין על בורין, כמו בניית המשכן, שצריך להבין את המידות והצורה של הכלים הקושי המשכן. מידת ה'אמה' זה בכלל מושג ערטילאי שבביל ילד ובלמודו זה מושלבת גם חשיבה של הגדרה. או כשלומדים את המ'ב' מסעות, שצריך להכיר את מפת כל המקומות המצויינים.

הילד צריך לעבד את המושגים החדשים שמציגים בפניו, לכן המלמד מחדד לו את הבנת המושגים בכל מיני טכניקות הוא שואל את התלמידים, מה המידות של הארון? היכן זה כתוב בפסוק? פעמים שמחלקים את הכיתה לשתי קבוצות ויוצרים דיון משותף על נושא מוקשה, כשכל קבוצה צריכה להסביר צד אחד. ואלו הן מעט דוגמאות מהטכניקות שמשמשות את התלמידים לעיבוד וחיזוק ההבנה.

בסוף השבוע עוברים ל'פלט' שזה נעשה ע"י ה'עבודות' של הכתיבה בהם התלמיד מבטא את הידיעות שהצטברו במוחו במשך השבוע העבודות נעשות ע"י המלמד מתוך חשיבה מיוחדת, כשהמטרה ברורה וממוקדת איזה הישגים לימודיים על התלמידים לרכוש כעת, פעם האתגר שמציגים בפניהם הוא 'ביאורי מילים', ופעם אחרת הדגש הוא דווקא שהתלמיד ידע לנסח את התשובות במילים שלו.

לשיטה זו מקורות רבים בדברי חז"ל, ובהדרגות גדולי מאורי הדורות, והיה ניתן להרחיב עוד הרבה בהסברת השיטה עצמה. ועוד חזון למועד.

מדורג בין גילאי ילדי הת"ת והכתות, מהגיל הרך בו תקופת קליטת השפה היא מהירה מאוד ועד הכתות הגבוהות עד שכיום שפת האידיש משמשת לשפת הלמידה בת"ת תכלית דבר, שכיום בהצלחה רבה משמש הת"ת כדוגמה ומוקדם בו ניתן ללמוד איך הצבת יעדים בתחום זה ניתנת ליישום והצלחה, ב"ה.

המחנכים עמם נועדו ביקשו לציין את הרמה הגבוהה של שיתוף הפעולה והקשר הרציף בין הורי התלמידים לנעשה בתלמוד תורה ובהיתממות כללית ופרטנית שלהם לכל ענין ואתגר. בצינים שאין להם ספק שכל ההתפתחות והצמיחה נזקפת גם לחלק חשוב זה הראוי לדבר עליו בפרק בפני עצמו. כשהמטרה היא משותפת, ונעשית כל אחד מצידו כפי יכולתו הרי זה ככלי הראוי להחזיק את ברכת ה' לראות בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

עזר לקודש. ובכלל ניתן לומר שכל המקצועות שנבחרו ללימוד בתת"ס והוסכמו על ידי גדולי ישראל הם ככלי בסיסי לכל החיים. דברים אלו פשוטים לכל אחד ולא קלים לביצוע במסגרות החינוכיות שהדגש רוב הזמן מוקדש ללימוד התורה. ניתן לומר שהלימוד במקצועות אלו בת"ת הוא ברמה גבוהה ומוקפדת והתוצאות ברוך ה' נראות אצל תלמידינו היקרים שיחיו. הבדיקה והמעקב שכל הילדים הבינו ויודעים את החומר נעשית ברציפות ועל כל תלמיד."

שפת האידיש

אחד מהאתגרים שעמדו בשנתיים האחרונות בפני הצוות החינוכי היה הטמעת שפת האידיש. תחום שהת"ת עשה בו שינוי יסודי, מלבד ההשקעה הנדרשת בתחום - כשכיום שפת העברית היא מדוברת בהרבה בתי ישראל ומשמשת כשפה העיקרית אצל רבים מילדי החדרים, בת"ת בית תשבי"ר גרעין התלמידים הראשוני נמנה על משפחות אל"ש יקרים שהשפה בביתם היא עברית, אם כי כל ההורים שותפים לדעה ושמוחים בכך שהשפה המדוברת בת"ת תהיה באידיש.

תהליך זה נעשה על ידי ההנהלה בהדרכה מקצועית על ידי מומחית בתחום הקניית שפות במוסדות חינוך, ובאופן

א ישועה אויפן באן

לכבוד ימי הפורים התאחדו תלמידי הכיתות הגבוהות תחת ניצוחו של הרב בערל וינברגר הי"ו וארגנו "פורים שפיל", ההצגה א ישועה אויפן באן - מעשה פלא מהרה"ק משימא זי"ע, נערכה ברמה אומנותית גבוהה עם דגש מיוחד על ההיבטים והמסרים החינוכיים.

זו הייתה אחת החוויות המרגשות של שמחת חודש אדר והכנה לפורים, לכל תלמידי הכיתות שצפו בהצגה החינוכית הנפלאה.

ברכת מזל טוב

למע"כ מנהל הת"ת

הרה"ח ר' יהושע העשיל קוגל הי"ו

לרגל הולדת הבת בלומה תחי'

ולמע"כ מנהל הת"ת

הרב יצחק לידר הי"ו

לרגל הולדת הבן שמואל אהרן נ"ו

יזכו לגדלות לתורה לחופה ולמעש"ט,

וירוו מהם רוב נחת ועונג בשמחה

וטוב לבב

מבחן על פרק השואל

לתלמידי כתר ו'

אצל הגאון הגדול רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א

ביום ראשון י' אדר נכנסו תלמידי כתר ו' למעון של הגאון הגדול הרב שמואל אליעזר שטרן שליט"א רב מערב ב"ב וגאב"ד "שערי הוראה" על מנת להיבחן על משנת לימודם במשך חודשי החורף.

בהתרגשות רבה הקיפו התלמידים את השולחן הארוך באולם בית ההוראה, הרב שליט"א בנעימות המופלגת החל בשאלות בפשט ואט אט עבר לשאלות שאלות עמוקות ומקיפות מכל הפרק כשהוא מודלג מנושא לנושא, שואל חידות, היכי תמצ'ס, התלמידים משיבים בשפה קולחת ובשליטה מופלגת בחומרה, תשובות נכונות ומדויקות

הרב התפעל מרמת לימודם ואיכות שליטתם בחומר והביע את התפעלותו המיוחדת בפני המנהל והמוחנך ולסיום נשא דברי תורה על כוח לימודם של תשבי' כפי שמצאנו בנס פורים שכה לימודם של תשבי' עם מרדכי הצדיק ביטל את רוע הגזירה, ונשא את ברכתו לתלמידים הקיפים שימשיכו לעסוק בתורה ובמצוות מתוך יראת שמים ומידות טובות, ויעלו מעלה מעלה במעלות התורה והיראה.

וכניסה למבנה קבע ראוי ומסודר. ואם כי המקום צה הלב רחב בשבח והודיה על כל הטוב, ההצלחה הרחנית ונשיאת החן לה אג זכים.

בשנתיים האחרונות הבטיח לנו ראש העיר, מכובדינו הנעלה הרב ישראל פרוש הי"ו שיימצא הפתרון הראוי למוסדיו וזה עתה לפני שבוע התבשרנו על יציאה למכרז הבניה למתחם מוסדות תלמודי תורה, שם בע"ה משתלב ונכנס במהלך שנת תשע"ט. ואנו מכירים ומביעים מעל במה חשובה זו את תודתנו והוקרתנו על מפעלות ראש העיר ועוזריו החשובים, כה יתן ויסוף ה' להם כח לעשות חיל לטובת העיר ומוסדותיה.

תקוויתנו לברך במהרה על המוגמר וחפץ ה' בידיו יצליח ובורא עולם בקנין השלם זה הבנין.

"והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישנה מאוד". הקמת התלמוד התורה לפני כעשור לגילאי הגן היתה בדירה ואח"כ במבנים ניידים. במשך השנים קיינו וייחלנו לימים אלו בהם יותר מעשרה כתות קרואנים מוצבות לטובת ילדי הת"ת, כשב"ה ההתרחבות בכמות ובאיכות התלמידים מחייבת מציאת פתרון

ילדי הת"ת בעת הקמתו

